

2. Євросоюз запустив в Україні антикорупційний проект. URL: <https://www.ukrinform.ua/rubric-politics/2239872-evrosouz-zapustiv-v-ukraini-antikorupcijnij-proekt.html> (Дата звернення 21.11.2018).
3. Конкурс «Проведення журналістських розслідувань у сфері корупції». URL : http://www.irf.ua/grants/contests-end/konkurs_jour_rosl_feb_2017/ (Дата звернення 21.11.2018).
4. Конституція України: Прийнята на п'ятій сесії Верховної Ради України 28 червня 1996 року. Відомості Верховної Ради України. 1996. № 30. Ст. 141.
5. Ростовська К.В. Окремі питання участі громадськості у запобіганні корупції в Україні. Право і суспільство. 2017. № 1. С. 191–194.
6. Участь громадськості у заходах щодо запобігання корупції як запорука успішної антикорупційної політики. Роз'яснення Міністерства юстиції України від 26.08.2011 р. URL: <http://zakon.rada.gov.ua/laws/show/n0059323-11> (Дата звернення 21.11.2018).

Пастух Ігор Дмитрович,

професор кафедри адміністративного права і процесу Національної академії внутрішніх справ, кандидат юридичних наук, доцент

ОСОБЛИВОСТІ КВАЛІФІКАЦІЇ ДРІБНОГО ХУЛІГАНСТВА, ПЕРЕДБАЧЕНОГО СТ. 173 КОДЕКСУ УКРАЇНИ ПРО АДМІНІСТРАТИВНІ ПРАВОПОРУШЕННЯ

Дрібне хуліганство, відповідальність за яке настає відповідно до ст. 173 КУпАП, є поширеним видом адміністративного правопорушення, що посягає на громадський порядок.

Об'єктом дрібного хуліганства є відносини громадського порядку, суспільної моралі та людської гідності.

З об'єктивної сторони дрібне хуліганство передбачає нецензурну лайку в громадських місцях, образливе чіпляння до громадян та інші подібні дії, що порушують громадський порядок і спокій громадян.

Нецензурна лайка – це сегмент лайливої лексики різних мов, що містить вульгарні, грубі (непристойні) лайливі вирази, за допомогою якої часто виражають спонтанну мовну реакцію на несподівану (звичай неприємну) ситуацію. Варто зазначити, що у правозастосовній практиці використовують фактичну презумпцію загальновідомості нецензурної лексики. Це пояснює відсутність законодавчого визначення цієї категорії, а також безпосередньої її фіксації в матеріалах справи, а також проведення в кожному конкретному випадку філологічної, культурологічної та інших експертиз.

Образливе чіпляння до громадян – це нав'язлива розмова або інша дія, спрямована на навмисне приниження честі та гідності оточуючих. Таку поведінку громадян слід відрізняти від більш мирного

настирливого докучання, яке є ознакою адміністративного правопорушення, передбаченого ст. 178 КУпАП (Поява в громадських місцях у п'яному вигляді, що ображає людську гідність і громадську мораль). Образливе чіпляння характеризується зухвалістю, нав'язливими діями хулігана, який завдає моральної чи фізичної шкоди іншій особі, незважаючи на протидію потерпілого. Хулігану властива злісність протиправних проявів, їх багаторазова повторюваність. Така поведінка є несумісною з моральними засадами потерпілого, якого подібні дії ображають і принижують. Йдеться про хапання за одяг, насильницьке тримання за руки, демонстративне зривання головного убору, вимога дати цигарку або пускання в обличчя диму від неї, непристойна пропозиція дівчині тощо.

До інших подібних дій, що порушують громадський порядок і спокій громадян, зараховують: нанесення непристойних малюнків на тротуари, стіни, паркани, двері чи вчинення написів нецензурного змісту; безпідставне порушення спокою громадян телефонними дзвінками; справляння природних потреб у не відведених для цього місцях; поява у громадському місці в оголеному вигляді; знищення або пошкодження з хуліганських мотивів якого-небудь майна у незначних розмірах тощо. Використання в Законі формулювання «інші подібні дії» дозволяє розглядати як дрібне хуліганство всі дії, які за ступенем суспільної небезпеки нижче кримінально караного хуліганства (ч. 1 ст. 296 Кримінального кодексу України).

Під час вирішення питання про відмежування кримінально караного хуліганства від дрібного потрібно зважати на те, що відповідно до ч. 1 ст. 296 Кримінального кодексу України, *хуліганство* – це умисне грубе порушення громадського порядку з мотивів явної неповаги до суспільства, яке супроводжується особливою зухвалістю або винятковим цинізмом. Якщо таке порушення не супроводжувалось особливою зухвалістю або винятковим цинізмом, то його необхідно кваліфікувати як дрібне хуліганство за ст. 173 КУпАП.

За ознакою особливої зухвалості хуліганством може бути визнано таке грубе порушення громадського порядку, яке супроводжувалося насильством із завданням потерпілому побоїв або заподіянням тілесних ушкоджень, знущанням, знищенням чи пошкодженням майна, зривом масового заходу, тимчасовим припиненням нормальної діяльності установи (підприємства, організації), руху громадського транспорту тощо, а також таке, яке особа тривалий час уперто не припиняла.

Хуліганством, яке супроводжувалося винятковим цинізмом, можна визнати дії, поєднані з демонстративною зневагою до загальноприйнятих норм моралі (прояв безсоромності чи грубої непристойності, знущання над хворим, дитиною, особою похилого віку або такою, яка перебувала у безпорадному стані тощо).

Обов'язковою кваліфікуючою ознакою дрібного хуліганства є *місце* його вчинення – *громадське місце*, що потрібно розуміти як частину (частини) будь-якої будівлі, споруди, яка доступна або відкрита

для населення вільно, за запрошенням або плато, постійно, періодично або час від часу, зокрема під'їзди, підземні переходи, стадіони.

Суб'єктом адміністративної відповідальності за дрібне хуліганство є особа, якій до його вчинення виповнилося 16 років. За вчинення дрібного хуліганства особи віком від 16 до 18 років підлягають адміністративній відповідальності на загальних підставах, що передбачено ст. 13 КУпАП, з урахуванням заходів впливу, які можуть застосовуватися до неповнолітнього (ст. 24¹ КУпАП).

З суб'єктивної сторони вчинення дрібного хуліганства завжди має певний умисел – особа, яка його здійснила, усвідомлює (повинна усвідомлювати), що своїми неправомірними діями вона посягає на громадський порядок у громадському місці.

Оскільки адміністративні стягнення за дрібне хуліганство накладають лише суди, то провадження у таких справах є звичайним. Воно передбачає складання протоколу про адміністративне правопорушення. До правопорушника можуть застосувати доставлення, а також інші заходи забезпечення провадження (адміністративне затримання, особистий огляд, огляд і вилучення речей).

Рева Лариса Григорівна,

член Національної спілки краєзнавців України, член-кореспондент Академії наук вищої освіти України, кандидат філологічних наук

СЛОВО В БОРОТЬБІ З КОРУПЦІЄЮ

Історія України – це історія народів, які жили на її землі в усі часи та періоди, незалежно від етнічної приналежності. Необхідність пізнання нації, народу можлива лише через його духовну культуру. Духовна культура – складна, багатогалузева система, яка охоплює усну народну творчість, художню літературу, мову, мистецтво, науку, ідеологію, релігію, традиції, звичаї, вірування, тобто все те, що складає духовний світ народу, його свідомість, переконання і погляди. Без міцних духовних засад не буває міцної держави: духовно розвалене суспільство не в змозі створити потужну економіку, забезпечити гідне суспільне життя.

Українська духовна культура увібрала багатовікові традиції розвитку свого народу, збагаченого досвідом народів сусідніх регіонів, засвоюючи мистецькі досягнення європейського Заходу. Українці свою духовну культуру почали творити задовго до прийняття християнства в Україні. Візантія ж додала ще й християнську культуру. Протягом багатьох століть український народ мав змістовну християнську культуру, що відповідала менталітетові, суспільним і духовним потребам українців. Релігійність є однією із складових сакрально-світоглядної характеристики особистості; вона відіграє важливу роль у формуванні морального світу українця.